

Виходить у Львові
що дні (крім неділь і
гр. кат. свят) о 5-ї
годині по полуночі.

РЕДАКЦІЯ і
Адміністрація: улиця
Чарнецького ч. 10.

ПІСЬМА приймають
ся лише франковані.

РУКОПИСІ
звертаються до художника
окрім жадання і за зало-
женням оплати пошти.

РЕКЛАМАЦІІ
невідповідні вільні від
сплати поштової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Газети Львівської“.

Вісти політичні.

Комбінації що до нового кабінету. — Ческо-
німецькі переговори розбилися.

Переговори в справі утворення нового кабінету ще не закінчилися, але вже виринають комбінації що до утворення нового кабінету, які показують більше менше, як може виглядати склад нового кабінету або ліпше сказавши, які партії парламентарі хотіли би в нім бути заступлені. Так доносить „N. Fr. Presse“, що др. Гломбіньський може наймовірніше одержати теку міністра залізниць, бо ресорт той не стоїть в звязі зі справою каналовою. Рішучим в тім було би ще й то, що безнастанині конфлікти залізничі межи Чехами а Німцями міністер Поляк міг би ще найобективніше розсуджувати. Що др. Гломбіньський не міг би стати міністром для Галичини, за тим промавляє та обставина, що він належить до тabora т. зв. народних демократів (або вішхопляків), щід час коли в галицькій Намісництві панує в справі руській лагідніший курс. Отже після згаданої газети імовірній склад нового кабінету був би слідуючий:

Президія — бар. Бінерт, справи внут-

рішні — др. Штірік, — краєва оборона — Георгі; скарб — Маєр; торговля — др. Вайс-кірхнер; справедливість — др. Гохенбургер; залізниці — др. Гломбіньський; просвіта і віроісповідання — урядник Німець; рільництво-ческий член палати панів; міністром для Галичини — високий польський урядник.

Майже таку саму лісту подав також і нинішнє „Słowo Polskie“, покликуючись також на „N. Fr. Presse“, але з тою різницею, що з дра Гломбіньського робить міністра для Галичини, а теку міністра залізниць припідляє директори залізниць державних у Львові п. Рибіцькому, а при тім подав ще таку звістку: „Після ходячих під вечер чуток єсть певною річию, що до кабінету віде з парламентаристів поки що лише др. Гломбіньський“.

Цікаву звістку з Відня подав вчера газета „Gazeta Narod.“, которую повтаряємо однак лише на одвічальність згаданої газети: Зачувати, що вчера виринула кандидатура намісника дра Бобржинського на міністра Галичини. Говорять о тім на случай, коли би переговори, стремлячі до утворення парламентарного кабінету розбилися і мав прийти до керми кабінет урядничий. Кажуть, що в такім случаю становище намісника Галичини позстало би через якийсь необсаджене, а управу намісництва обняв би Клеберг з Відня.

Наконець потуємо ще й слідуючу звістку з Відня: „Sieg. Austria“ доносить, що після вісті з Праги не прийде до угоди межи Чехами а Німцями, отже кабінет не буде взагалі парламентарний. В будущому кабінет з послів васяде побіч дра Вайс-кірхнера лише др. Гломбіньський, а всі інші місця займуть урядники.

Що ситуація єсть справді невідрадна, доказом того вість з Праги, що переговори Чехів з Німцями розбилися. В справі сій наспіла доси лише слідуюча звістка:

По отворенню засідання забрав голос посол Пахер і заявив, що німецькі члени комісії народно-політичної уважають компромісове внесення гр. Туна за неможливе до приняття, бо оно не відповідає становищу Німців. На то сказав др. Скарда, що із тієї заяви виходить, що предложене гр. Туна Німці не прийшли і спітав, чи німецькі члени конференції мають які власні внесення. На то відповів Пахер, що річию Чехів єсть виступити з новими внесеннями. Др. Скарда відповів, що чеські послі обетують при своїй ухвалі з 20 надолиста м. р. і не чують ся обовязаними складати своє заяви що до внесення гр. Туна, скоро Німці то внесе відкинули.

По промові Пахера на жадане ческих послів наради перервало а по перерві др. Скарда зложив слідуючу заяву: Іменем послів Двор-

11)

ДЕШО з ТЕХНІКИ.
(Написав — К. Вербін).
(Дальше).

А тепер інший образок з життя залізничного:

Тернопіль а ще більше на таких як Відень, Будапешт і т. п. розмежовані єсть страшною роботою і треба лише подивляти спокій і холодно-кровність тих людей, що виконують ту роботу. Во прошу собі подумати, що на таких двірцах діє ся. Там впорядковують не один але кілька, ба й кільканадцять поїздів нараз. П'ять, шість, на деяких двірцах 40 до 50 або й більше льокомотивів нараз тягає десятки і сотки вагонів то єюди то туди; їх треба то відчілювати, то причіплювати і пускати що хвилья на інші колії. Гуркіт і свист довкола, машини сопляти і пускають хмару даму; чоловік власного слова не чує а тут мусить ще уважати на сигнали, мусить дивитися, щоби не поїхав ся де між стовпами або під колеса. А коли така робота мусить ще відбувати ся серед студени і мраки або в дощ, то можна легко зрозуміти, як муочать ся ті люди, що єї виконують і на яку небезпечність они виставлені. Але чого то не мусить чоловік робити нераз для марного гроша і як нераз виставляти на небезпечність власне жите задля нужденної плати, з котрої поправді ледви дихати можна! Такий то вже теперішній порядок на сьвіті.

До пересування шин при такій роботі слуговать так звані зворотниці. Давніше та ще й тепер на малих стациях були і суть ті зворотниці при кождій колії, значить ся на кождій парі шин а той, що їх пересуває, мусить при роботі до кождої зворотниці бігати. Але на великих двірцах пересувають тепер шини звичайно вже з одного місця: на двірци, десь серед множества колій в догіднім місці стоять

На двірцах залізничних, чи то особових чи товарових, бував іноді по кілька льокомотивів в руху, які пересувають вози. Не одні в наших читачів видів вже певно неріз, як на двірци, особливо трохи більші, якісні льокомотива тягнуть цілі ряд возів, везе їх навіть далеко поза дворець, а відтак вертає з ними і пускає один або й кілька вагонів на іншу колію, як та, якою їх первістно везла. Вагони пущені катяться самі на призначенні місце. Ся робота називається впорядковуванням або чужим словом „ранжуванням“. Єсть то робота, якою вимагає немало уваги і аручності людей, що єї виконують. Придивім же ся, як відбувається то ранжування.

Ось на дворець заїжджає якраз довгий поїзд товаровий. Від него відчіплюють машину і она заїжджає весело до шопи на спочинок, бо скінчила свою службу. А що буде тепер з поїздом? Коло него стоїть вже один із службі залізничної, який призначений до впорядковування вагонів і має до помочи кількох людей. Він іде відовж поїзду і придивляється вагонам, щоби знати, куди який призначений. Тим ча-

сом виїхала вже й машина, призначена до ранжування, звичайно якесь стара льокомотива, і єї причіпають до поїзду. На знак урядника пускається цілій поїзд в рух, а рівночасно вискачує і 3 або 4 помічники від ранжування на ті вагони, які мають гальми та беруть їх в руки.

Поїзд виїзджає тепер на т. зв. віїзову колію (на малих стациях таки на звичайній шлях), що творить так сказати би, це, з котрого розходяться ранжові колії. Де знаходитьться виїзова колія, то звичайно она так зроблена, що шини піднімаються ся поволенці в гору. Коли машина витягнє цілій ряд вагонів на ту колію а відтак пустить їх, то они самі від себе катяться в долину. Тоді розділюється тоті вагони в слідуючий спосіб: Всі вагони, що призначенні іхати в одну і ту саму сторону, пускається на одну і ту саму колію, ті що призначенні в другу сторону, пускається на другу. Коли так впорядковується цілій поїзд, то вагони розділяються на тільки колії, кількох буде напримір. Відтак витягає машина насамперед вагони впорядковані після одного напряму (у Львові н. ір. ті вагони, що призначенні іхати в тім напрямі як до Черновець) і впорядковує їх після стаций та розпихає на різні колії. Наконець збирає всі вагони впорядковані після стаций і складає їх в тім порядку на одну колію призначенні для напряму і звісі можуть вже они виїжджати в дорогу.

Коли дворець малий, то впорядковування відбувається зовсім легко. Але на більших стациях, от хоч би таких як Львів, Станиславів,

жака, Хода і моїм власним заявляю, що внесене Німців єсть для нас неможливе до прийняття, бо означає збільшене німецьких жадань і противить ся нашій заяві з дня 20 падолиста м. р., котру то заяву навіть німецькі партії прийняли, щоби разом з німецькими внесеннями прийшли також ческі під дискусію. Через предложене нового внесення в німецької сторони уважаю конференцію непридатну до нічого. Мимо далеко ідуших уступок з нашої сторони не видимо серед німецьких репрезентантів п'ятої доброї волі до згоди, отже уважаємо нашу місію за скінчену.

По сій заяві хотіли ческі посли вийти, але ще кількох послів зажадало голосу. Між іншими заявив Пахер, що Німці не поставили ніякого нового внесення. Остаточно Маршалок ки. Лобкович подякувавши послам по чески і по німецьки, закрив паради.

Н О В И Н К И.

Львів, дня 5-го січня 1911.

— Іменовання. II. Міністер скарбу надав концепті скарбу др. Мар Губриновичеві провізорично посаду ад'юнкта в прокураторії скарбу.

— Дрібні вісти. Іспити приватистів в ц. к. академічній гімназії у Львові в головному заведенню і на філії будуть відбувати ся 23 і 24 січня 1911 почавши від 8 год. рано. — Згублено книжочку каси щадності на 200 К, виставлену на ім'я Філіпа Леськова. — На ул. Дзядицьких напало оногди кількох драбів розвізника вугла Т. Синя і один з них, якийсь Ів. Палюх вирвав ему мішочок, в котрому було 13 К. — II. Айт. Фльогерові викрадено в однім з вагонів трамваєвих полірес з сумою 220 К. — Дня 26 грудня м. р. Юст. Панас в Карлові рівського повіту привела на сьвіт четверната а то двох хлоців і двох дівчат. Один хлоцець уродив ся неживий а прочі діти в 5 мінут по народженню померли. — Небезпечної втомишка Мих. Соханського арештували поліція тамтієї ночі. За Соханським, котрий пробовав вломити ся до каси в Яворові, слідила поліція вже від чотирох місяців. — II. Колішер, замешканий при улиці Коперникі, вкраєно футро вартості 160 К. — II. Й. Зіурский, властитель пекарні і его вітчі др. Зигмунт Гофмокль внесли до Намістництва подане о концесію на самоїздні дорожки. Они памірюють пустити в рух поки що 20 таких дорожок. а так-

са їзди була би така сама як і кіяними дорожками. — II. Гофріхтерова, жена звістного гроїтеля штабових офіцірів, поробила заходи о зміні назвиска для себе і своєї дитини.

— Землетрясение в Туркестані. В семиречинській губернії в середній Азії дало ся вчера о 4 год. 22 мін. рано почути дуже спільне землетрясение, від котрого потерпіло найбільше місто Верное, столиця семиречинської провінції. О тім землетрясению настіла нині в Ташкенту депеша, котра доносить, що землетрасене єще й нині дав ся у Верном відчувати, але есть вже слабше як було вчерашнє. В середмістю суть майже всі будинки ушкоджені, особливо же обі гімназії і школи губернатора. Всі будинки з глини в окрузі міста завалилися і сотки родин позісталі без стріхи. З жителів міста згинуло гвин 40 а богато есть ранених. З помежі войска есть 10 ранених а один ноги. А всеж-таки місто не потерпіло так дуже як в 1887 р., бо від того часу замість муріваних будинків поставлено богато деревляних.

— В справі „Фонду сотикового“. Неоднорідно говорить ся, але коли прийде ся зробити, то показує ся, що таки не так то легко. Так має ся річ і зі збиранем по сотикові від міліонів людей. Певно, що сотик від особи, то дрібничка, о котрій нема що й говорити. Але зібрати що дня ті сотики від тілько людий то — штука та й не мала. Але коли хтось гадає, що єї докаже, то чому ні? Нехай спробує. Для того охотно містимо слідуючий проект, котрий має на цілі призбирати „сотиковий фонд“ на „Рідну Школу“. Ціль висока і важна а проект при помочі добрих людей може й удасться а коли би й не удав ся впovіні, то все-таки може щось капні на „Рідну Школу“. Проект сей звучить:

„Даймо по сотикові, — але все, а наш 3-і шівміліонний народ в Галичині буде мати 35.000 корон денно, 1,050.000 кор. місячно, або 12,600.000 кор. річно на удержані своїх приватних шкіл, бурс, інститутів і т. п.“. Такі слова вже з нас не оден чув, не оден над ними роздумував, однак залишив сю гадку присобі, не вірючи в здійснене сего проекту, зі взгляду на велике фізичні трудности при переведеню его в жите. Справді так ідеально перевести оно не дасть ся, але коли би лише всі сьвідомі одиниці нашого народу жертвували денно одного сотика, що абсолютно нікому не затяжить, а фонд сей буде мати постійно значну суму до своєї диспозиції. І дієстно завязав ся комітет, який в протягу кількох днів найпов вже коло 100 одиниць поможи своїми найближче знакомими, які з'обовязали ся під словом честі, що почавши від дня приступленя складати буде денно 1 сотик на „Фонд сотиковий“, призначений виключно на „Рідну

Школу“. Тому звертаємо ся сю дорогою до всіх, що розуміють вагу сеї справи, нехай являть ся дnia 14. січня 1911 (на новий рік руский) в салі Тов. „Руска Бесіда“ (Ринок ч. 10) о годині 4 по полуночі, де переведе ся організація і вибере ся головний заряд „Фонду сотикового“.

— Катастрофа на залізниці. Вночі з по-неділка на второк пройшло межи Гродном в Сувалками в Росії до страшної катастрофи на залізниці, щід час котрої згорів ся і згорів до тла один вагон а в нім згинуло і кількох людей. Про сю катастрофу доносять тепер із Сувалок: Вагон третої класи, котрий згорів, був переповнений подорожніми. Один з них віз етер у фляшці, котра очевидно розбилася ся, чого згадували ся інші подорожні по острім запаху, який розійшов ся по вагоні в хвили катастрофи. Один з подорожніх засвітив необачний сірничок і то спричинило вибух. Поплінів в одну мить обняла нутро вагона. Подорожні кинули ся до виходу, але що двері отворили ся до середини, почали товтити ся і затамували дорогу до них. Часть подорожніх повибивавши шиби, повискаювали через вікна і покалічила ся тяжко. У вагоні поїздали 4 особи, котрі там і згоріли; 8 осіб єсть тяжко ранених.

— Іспити кваліфікаційні на учительів школ народних перед львівською конференцію іспитовою розпочнуться дnia 9 лютого с. р. Подані заохомлені в приписані документи треба вносити до 31 с. м.

— Львівський Рус. Народ. Театр в Стрию під дирекцією Йосифа Стадника.

В суботу, дnia 7 січня „Жидівка“ опера Галевія. Гостинний виступ Ф. Лопатинської.

— „Будучність“ товариство для промислу і продажі виробів паперових в Тернополі. Під та-кою фірмою вписав тернопільський суд окружний яко горговельний до реєстру товариства з обмеженою порукою, котре ставить собі за ціль сполучити господарські сили своїх членів для їх добропу-ту через: а) проваджене фабрики паперових виробів, туток, паперців, пуделок, як рівнож споріднених з тим промислом галузей, удержувані складів тих товарів, пропаджес ними торгові і заклади в різних місцевостях Галичині відповідних до тієї цілі закладів вкінці посередницене в перепро-дажі тих продуктів; б) принімане капіталів до обороту за умовленім опроцентованем в хосен членів, в) уділювані лише своїм членам дешевих і приступних паячок на піднесене їх господарства або промислу. Заряд сговаришев зліжений зі слі-дуючих членів: 1) Евген Билинський, властитель реальності в Збаражі; 2) Кость Редчук, властитель реальності в Збаражі; 3) Іван Боднар, ц. к. професор семінарії учительської в Тернополі. По-

домок або будка, звідки один чоловік, зворотник, може пересувати шини. Щоби же знати, котрі має пересувати, то всі колії суть попу-меровані а на вагонах, коли робота відбувається в ясний погідний день, виписує начальник від ранжовані крейдою великі числа, щоби їх можна здалека відчитати. Напроти будки зворотника стоїть один чоловік і викликує числа на вагоні а зворотник тоді пересуває. Коли же на дворі мрака, або коли єсть якась інша перешкода, що зворотникови дають знак трубкою або свиставкою, котру пару шин він має пересувати. Щоби же при тім не було плясою похибки, то зворотник мусить сигнал повторити на знак, що його зрозумів.

Значне улекшене роботи при ранжовані на великих двірцях заведено в той спосіб, що пороблено т. зв. гори до ранжовання. Щоби якийсь вагон пустити на призначену для него колію, уживано давніше машини. Коли льюко-мотива витягнула якийсь вагон чи кілька на вивозовий шлях, то мусіла його потрутити відтак назад з такою силою, щоби він закотив ся аж на призначену для него колію. До того треба було уживати великої сили, для того придумано інший спосіб; на декотрих великих станицях пороблено гори до ранжовання. Виво-зовий шлях, з котрого вагони пускають ся на поодинокі колії, не іде рівно, лише є підсін-ні і піднімається щораз вище в гору, п. пр. на 100 метрів довготи 1 метр висоти.

Коли тепер машина витягне вагони на

конець того шляху, то не потребує вже їх пхати від з такою силою, щоби они аж самі відтак котили ся, бо вагони відчіплені котять ся самі по нахилені площи. Отже в такім слу-чаю не треба богато сили, отже пари а тим самим заощаджується і вугілля. Одна трудність при тім єсть та, що не так легко відчепити вагони, бо они витягнені в гору сплою власної тяготи хотіли би скотити ся в долину і пнатя-гають ланци, котрими причіплені один до другого. Але служба залізнична уміє дати собі з тим раду. Під вагон, котрий має бути пущений, підкладають під колеса або якесь дерево або камінь і вагон стоїть. Тоді один з робітників іде між вагони, розкручує шрубу, котра держать то огниво, що закладається на гак від другого вагона і ланці, сполучаючий вагони, тоді трохи вільніший та можна їх вже відчепити. По тім вимають зпід коліс то дерево або камінь, що їх не пускає і вагон котиться в долину.

Це інший спосіб до улекшення ранжовання вагонів придумано на деяких великих станицях в копальннях вугілля, де іноді треба на день пересунути і впорядкувати не менше ліш яких 5000 до 6000 вагонів, як буває іноді на двірцях в Дортмунді, Остерфельді і ін. в Німеччині. Можна собі подумати, що то за робота, кілько людий при тім мусить робити, і що діється на таких двірцях. Отже, щоби там вагони борші і без великого труду котилися на призначену для них колію, пороблено там ранжові

гори в два боки так, що з одного боку гора піднімається ся досить лагідно в гору (як сказано, 1 метр висоти на 100 метрів довготи а з другого боку спадає вже стрімкіше: 1 метр висоти на 50 метрів довготи). Отже машина суне цілий ряд вагонів по лагідно нахиленій колії в гору а коли послідний вагон висуне на сам вершок, тоді его відчіпають і він з великою швидкістю котиться по стрімкій колії в долину і звідси пересувають його чим скорше на призначену для него колію.

Не треба й казати, що ся робота єсть не звичайно трудна і небезпечна, особливо ще, коли вагони наповнені залізом або вуглем. Робітники заняті при такім ранжованню мусять що хвиля переходити по шинах, підкладати під вагони т. зв. повзаючі гальми, щоби вагони не котилися за скоро, збирати висунені гальми а при тім всім уважати на вагони і слухати команди та уважати на сигнали особливо вночі. Що при такій роботі і серед таких обставин не трудно о нещасті, се легко зрозуміти. Для того всі пересувачі вагонів мусять при такій роботі незвичайно уважати і удержувати як найбільший спокій духа та холоднокровність, коли не хотять стати каліками на ціле життя або таки й смерти пожити.

(Дальше буде).

Телефон 452.

Телефон 452.

Містове бюро

" Ц. К. зелізниць держав. "

у Львові пасаж Гавсман ч. 9

в и д а с

Білети складані комбіновано - окружні до всіх і зі всіх значніших місцевостей Європи важні 60, 90 і 120 днів.

Білети складані в однім напрямі на щмецких зелізницях, важні 45 днів.

Білети картонові, звичайні, до всіх стацій в краю і за межами.

Асиг'нати

на місця в спальних вагонах.

Продаж всіх розкладів Тади і провідників.

Замовлені білети на провінцію висилають ся за поштовою службою або за посередництвом дотичної зелізничної стації.

При замовленю складаного білету треба надіслати 5 корон задатку і подати день, від котрого білет має бути важним.

Телеграфна адреса: Stadtburgau, Львів.